

Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä

Ilmastokriisi ja luontokato ovat suurimpia uhkia ihmisten ja eläinten hyvinvoinnille sekä ympäristölle. Tampereen kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, mikä tarkoittaa, että kaupungin alueen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään 80 % vuoteen 1990 verrattuna. Loput 20 % kompensoidaan. Tampere on myös sitoutunut Hiilineutraalit kunnat -verkoston tavoitteisiin 80 % päästövähennyksestä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Ruoan ilmasto- ja luontovaikutukset Tampereella

Tampereen kaupunki toteutti yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa hiili- ja luontojalanjälki -hankkeen, jonka tulokset julkaistiin vuonna 2024. Hankkeen tulokset osoittavat muun muassa sen, että elintarvikkeet aiheuttivat eniten (22 %) luontojalanjälkeä. Elintarvikkeista suurimman osuuden luontojalanjälkeen aiheuttivat eläinperäiset tuotteet: punainen liha, maitotuotteet ja siipikarja. Lisäksi tulokset osoittavat, että elintarvikkeet aiheuttivat toiseksi eniten (14 %) hiilijalanjälkeä heti lämmön kulutuksen jälkeen.

Vuonna 2022 Tampereella suurimmat kulutusperusteiset kasvihuonekaasupäästöt aiheutuivat ruoasta (27 %). Seuraavaksi suurimmat päästölähteet olivat energiankulutus (26 %) sekä tavarat ja palvelut (23 %).

Ruoan rooli Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteiden toimenpiteissä

Voidaan siis todeta, että yksi merkittävimmistä ilmastopäästöjen aiheuttajista on ruoantuotanto. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan ruokailun toimenpidekokonaisuudessa korostuu hävikkiruoan merkitys, mikä on tärkeä asia. Kasvispohjaisella ruoalla on kuitenkin hävikkiruokaakin suurempi vaikutus päästöjen vähentämiseksi. Kasvisruoasta mainitaan, että se tuotaisiin tasavertaiseksi vaihtoehdoksi muun ruoan rinnalle rajatuissa palveluissa (kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden omat ravintolapalvelut, leirit ja tapahtumat). Lisäksi mainitaan, että päiväkodeissa ja kouluissa lisätään kasvisruoan osuutta kahteen ruoka-annokseen viikossa. Molemmissa tavoitetoteuma on asetettu vuosille 2022–2025. Lukioiden osalta mainitaan, että kasvisruoka tarjoillaan ensimmäisenä vaihtoehtona linjastossa vuoteen 2029 mennessä. Tässä yhteydessä on myös olennaista huomioida, että kasvisruokaa tarjoiltaessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota kasvisruoan maittavuuteen kouluttamalla henkilökuntaa.

On myös huomioitava, että Tampereen kaupungin palveluissa tarjottava kasvisruoka on tällä hetkellä usein kasvisruokaa, joka sisältää eläinkunnan tuotteita, kuten maitoa ja kananmunia. Tällöin ilmastopäästöt ovat huomattavasti suuremmat kuin täysin kasvispohjaisessa ruoassa olisi. Kaupungin tarjoaman kasvisruoan tulisi olla täysin kasvispohjaista; maitotuotteiden ilmastopäästöt ovat verrattavissa lihaan. Tällöin ruoka sopisi suoraan myös maitoallergisille ja vegaaneille.

Tampereen kaupungin suunnitelluissa toimenpiteissä ja käytännön toteutuksessa tulisi näkyä vahvempi ymmärrys kasvispohjaisen ruoan kasvihuonekaasupäästöjä vähentävälle vaikutukselle. Käytännössä se tarkoittaa liharuoan tarjoilun vähentämistä eli myös kasvispohjaisen ruoan päivien lisäämistä. Esimerkiksi Helsingin kaupunki on selvittänyt aterioiden hiilijalanjäljen kaupunkiympäristön toimitalon ravintolassa vuonna 2022. Tulokset osoittivat, että vegaanisen annoksen ilmastokuorma on merkittävästi (keskimäärin 40 %) pienempi kuin lihaa sisältävän annoksen.

Kasvispohjaisen ruokavalion merkitys

Ilmastopäästöjen lisäksi ruoantuotannolla ja sen myötä ruoankulutuksella on vaikutuksia myös eläinten ja ihmisten hyvinvointiin sekä aiemmin mainittuun luontokatoon. Lisäksi Itämeri ja muut vesistöt rehevöityvät muun muassa siksi, että peltoja raivataan eläimille ja samalla peltojen ravinteita valuu vesistöihin.

Lihankulutuksen kannalta kiinnostavaa tietoa antaa esimerkiksi Helsingin yliopiston tuore tutkimus, jonka tulokset osoittavat, että suomalaiset päiväkotilapset syövät yli viisi kertaa enemmän punaista lihaa kuin olisi tarpeen ja maapallon kantokyvyllä hyväksi. Oslossa onkin tehty vuonna 2023 merkittävä päätös: kaupungin päiväkodeissa ei tarjota lapsille lihaa ollenkaan. Myös Tampereella palveluissa on tärkeää antaa lapsille ja nuorille esimerkkiä paitsi terveellisistä myös kestävästä ja eettisistä ruokailutottumuksista. Vastuullisia valintoja on helpompi tehdä, jos ne ovat helposti tarjolla.

Myös vuonna 2023 julkaistut uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset painottavat lihan vähentämistä entisestään ja kasvien lisäämistä. Suositukset perustuvat tutkimustietoon ruoan kulutuksesta, terveydestä ja ympäristöstä. Suomen suositukset nojaavat pohjoismaisiin suosituksiin.

Kasvispohjaisen ruokavalion voidaankin todeta olevan paras vaihtoehto niin ilmaston, luonnon kuin myös ihmisten ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi korvaamalla eläinperäisiä tuotteita kotimaisilla kasvisproteiinituotteilla, kuten härkäpavulla, edistetään kestävästä kotimaista maataloustuotantoa.

Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan. Näin edistetään kaupunkilaisten hyvinvointia ja ehkäistään ilmastonmuutosta, luontokatoa ja vesistöjen rehevöitymistä.

Tampereella 22.4.2024

Brigita Krasniqi (vihr.)

Inna Rokosa (sd.)

Mitja Tapio (vas.)

B. Krasniqi
Inna Rokosa
Mitja Tapio
MILKA HANHULA
Joumi Siren
Kukka Kunnari
Ulla-Jouko Mäppä
Mikko A. Hiltunen

J. E...
Juhana Suoninen

Mahmoud macha

P. O...
Pio Rytönen
Ilkka Partti
Sanna Kuusipalo
Auli Hiltti

Matti Hiltti
MATTI HILTTI

Vilho Järvinen
Ulla Kampunen
Hanna Järvelä
Mirja Salmijärvi

MEME CAGLAYAN

Oga Hapa-aho

Jessie Singh

Tina Mikkonen

IDA LEINO